

Latvijas nacionālais reģistrs

Publicēts: 10.03.2021.

UNESCO programmas “Pasaules atmiņa” starptautiskais reģistrs kalpo par bagātīgu avotu pasaules dokumentārā mantojuma daudzveidības iepazīšanai, savukārt nacionālas nozīmes reģistru uzdevums ir veicināt nacionālā dokumentārā mantojuma apzināšanu un iepazīšanu. UNESCO Latvijas Nacionālā komisija sadarbībā ar Latvijas atmiņas institūcijām – arhīviem, bibliotēkām un muzejiem – 2007. gadā aizsāka mērķtiecīgu darbu, lai izveidotu UNESCO programmas “Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālo reģistru. Tas savu darbību uzsāka 2009. gadā, un tā mērķis ir veicināt Latvijas nozīmīgākā dokumentārā mantojuma apzināšanu, saglabāšanu, pieejamību un atpazīstamību Latvijā un starptautiski. Reģistrā tiek iekļautas nozīmīgas dokumentārā mantojuma liecības, kas atstājušas ievērojamu ietekmi uz vēstures attīstību nacionālā un starptautiskā mērogā. Aktivitātes reģistra ietvaros tiek īstenotas ar mērķi pievērst Latvijas sabiedrības uzmanību dokumentārā mantojuma lomai kolektīvās atmiņas pastāvēšanā, dokumentārā mantojuma saglabāšanas nozīmei un tās tehniskajai nodrošināšanai, kā arī dokumentārā mantojuma popularizēšanai un interpretācijai.

Nominācijas kopš 2009. gada var pieteikt reizi 4 gadus.

 [UNESCO Pasaules atmiņa LNR vadlīnijas](#)

 [Pieteikuma veidlapa Pasaules atmiņa LNR, 2021](#)

Šobrīd reģistrā iekļautas astoņas nominācijas:

Eduarda Krauca fotonegatīvu uz stikla pamatnes kolekcija – Ķeguma spēkstacijas celtniecības gaita 1936.-1940

Eduarda Krauca fotonegatīvu uz stikla pamatnes kolekcija – Ķeguma spēkstacijas celtniecības gaita (1936–1940) UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā tika iekļauta 2009. gadā. Latvijas skaņu kinohroniku aizsācēja, kinooperatora un fotogrāfa Eduarda Krauca (1898–1977) fotonegatīvu kolekcija ietver 1736 stikla plašu fotonegatīvus par Ķeguma spēkstacijas celtniecību. Kolekcija ataino Ziemeļeiropā un Baltijas reģionā unikālas inženiertehniskās būves celtniecības gaitu, un ir līdz šim Eiropā vienīgā zināmā kāda būvobjekta tik vērienīga fotodokumentācija.

Plašāka informācija [šeit](#).

Sibīrijā rakstītas vēstules uz bērza tāss

Kolekcija „Sibīrijā rakstītas vēstules uz bērza tāss” tika iekļauta UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā 2009. gadā. To veido 45 vēstules, kuras tapušas ieslodzījuma un noņemšanas vietās laikā no 1941. līdz 1965. gadam. Tās saviem tuviniekiem un draugiem rakstījuši un sūtījuši represētie Latvijas iedzīvotāji. Katra vēstule ir simbolisks represēto cilvēku dzīvesstāstu dokumentējums, viņu pašcienas un Latvijas mīlestības apliecinājums.

Plašāka informācija [šeit](#).

Raiņa un Aspazijas savstarpējā sarakste 1894.–1929.

Raiņa un Aspazijas savstarpējā sarakste (1894–1929) UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā tika iekļauta 2009.gadā. Tā aptver 35 gadus abu dzejnieku radošajā mūžā, un to veido 2499 vēstules latviešu, krievu un vācu valodā: 1154 Aspazijas vēstules Rainim un 1345 Raiņa vēstules Aspazijai. Šī divu pasaules mēroga radošu personību sarakste atspoguļo dzejnieku lomu un vietu nacionālās kultūras procesu eiropeizēšanā, valstiskuma idejas izloļošanā un neatkarīgas Latvijas valsts tapšanā.

Plašāka informācija [šeit](#).

Latvijas Centrālās Padomes Memorands. Rīga, 1944. gada 17. marts

Nominācija „Latvijas Centrālās Padomes Memorands, Rīga, 1944. gada 17. marts” tika iekļauta UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā 2009. gadā. Memorandu parakstīja 188 Latvijas politiskie un kultūras darbinieki, deklarējot tautas gribu – nekavējoties atjaunot Latvijas Republikas faktisko suverenitāti un izveidot Latvijas valdību, neskatoties uz divu okupācijas režīmu – Padomju Savienības un nacistiskās Vācijas – centieniem to iznīcināt. 1943. gada nacistiskās okupācijas laikā izveidotā Latvijas Centrālā Padome apvienoja lielāko pirmskara Latvijas Republikas politisko partiju pārstāvjus ar profesoru Konstantīnu Čaksti vadībā.

Plašāka informācija [šeit](#).

Tradicionālo prasmju un dzīvesveida dokumentēšana Pieminekļu valdes 1924. – 1931. gada ekspedīciju fotonegatīvos

Nominācija „Tradicionālo prasmju un dzīvesveida dokumentēšana Pieminekļu valdes 1924.–1931. gada ekspedīciju fotonegatīvos” tika iekļauta UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā 2013.gadā. To veido Pieminekļu valdes ekspedīciju laikā uzņemti 802 fotonegatīvi uz stikla plašu pamatnes. Tas ir vienīgais autentiskais un unikālais liecību kopums, kas atspoguļo mērķtiecīgi un objektīvi veidotu vizuālu dokumentāciju par tradicionālo dzīvesveidu katrā Latvijas reģionā – lauku un mājas darbus, sadzīves ainas, amatus 20.gs. 20.gados.

Plašāka informācija [šeit](#).

Latviešu folkloras krātuves fonogrāfa valču kolekcija

Latviešu folkloras krātuves fonogrāfa valču kolekcija (1926–1947) UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā tika iekļauta 2017.gadā. Tā ir autentisku audioierakstu krājums – fonogrāfa vaska cilindri ir senākie tradicionālās mūzikas ieskaņojumi no visas Latvijas. Ieskaņojumus papildina dziesmu pilnie teksti un nošu transkripcijas. Valcēs ir ieskaņota galvenokārt vokālā mūzika – gan senas tautasdziesmas, gan ziņģes. Šobrīd krātuvē glabājas 180 valces ar 1068 tautas melodiju ieskaņojumiem un nošu transkripcijām.

Plašāka informācija [šeit](#).

Johana Kristofa Broces antikvārā kolekcija par Livoniju (Latviju un Igauniju) no 13. līdz 19. gadsimtam

Johana Kristofa Broces antikvārā kolekcija par Livoniju (Latviju un Igauniju) no 13. līdz 19. gs. UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā tika iekļauta 2017. gadā. Kolekciju veido viņa vāktie un sistematizētie materiāli 104 sējumos – zīmējumi un to komentāri, rokraksti un noraksti, personu reģistri, topogrāfiskās kartes, gravīras, iespieddarbi, vietu un objektu apraksti par Latvijas un Livonijas vēsturi. Daudzi kolekcijas materiāli ir vienīgās liecības pasaulē un vienīgie ticamie avoti vēlāk zudušo vēstures avotu izpētē.

Plašāka informācija [šeit](#).

Hernhūtiešu rokraksta kolekcija, 18. līdz 19. gadsimts

Hernhūtiešu rokrakstu kolekcija (18.–19. gs.) UNESCO programmas „Pasaules atmiņa” Latvijas nacionālajā reģistrā tika iekļauta 2017. gadā. Tā ietver unikālu tekstu kopumu latviešu valodā, kas tapis laikposmā no 1758. līdz 1892.gadam Vidzemē. Kolekcijā ir 425 dažādi gan latviešu izcelsmes brāļu, gan vācbrāļu ar roku rakstīti dokumenti latviešu valodā, kuri spilgti apliecina reliģiskās dzīves atmodas un atjaunotnes kustību, un ar to saistīto latviešu nacionālās identitātes veidošanās procesu 18.–19.gadsimtā.

Plašāka informācija [šeit](#).

 [Pasaules atmiņa nomināciju buklets](#)

<https://www.unesco.lv/lv/latvijas-nacionalais-registrs>